

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobců: **a) Rodinný pivovar BERNARD a. s.**, se sídlem 5. května 1, Humpolec, zastoupen JUDr. Ladislavem Břeským, advokátem, se sídlem Botičská 1936/4, Praha 2 - Nové Město, **b) FONTÁNA Kroměříž, spol. s r. o.**, se sídlem Malý Val 1586/29, Kroměříž, **c) Pivovar HOLBA, a.s.**, se sídlem Pivovarská 261, Hanušovice, **d) Pivovar Litovel a.s.**, se sídlem Palackého 934, Litovel, **e) Pivovar ZUBR a. s.**, se sídlem Komenského 3490/35, Přerov I – Město, žalobci b) – e) zastoupeni JUDr. Alfrédem Šrámkem, advokátem se sídlem Českobratrská 1403/2, Ostrava, proti žalovanému: **Generální ředitelství cel**, se sídlem Budějovická 1387/7, Praha 4, za účasti osoby zúčastněné na řízení: TRANSSPED MV s. r. o., se sídlem Chropyňská 3759/36, Kroměříž, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 11. 2018, č. j. 49182-4/2018-900000-314, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudkům Krajského soudu v Brně ze dne 30. 9. 2020, č. j. 31 Af 2/2019 – 86, a č. j. 31 Af 2/2019 – 97,

t a k t o :

Rozsudky Krajského soudu v Brně ze dne 30. 9. 2020, č. j. 31 Af 2/2019 – 86, a č. j. 31 Af 2/2019 – 97, **se zrušují** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Celní úřad pro Zlínský kraj (dále jen „celní úřad“) vydal dne 27. 6. 2018 rozhodnutí č. j. 34722-6/2018-640000-12 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), jímž nechal podle § 42d odst. 1 písm. a) zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, propadnout pivo o objemu 1730 l včetně jeho obalů – KEG sudů (dále jen „vybraných výrobků“). Přitom vycházel z předpokladu, že vybrané výrobky jsou ve vlastnictví žalobkyně b).

[2] Na základě odvolání žalobců žalovaný rozhodnutím ze dne 20. 11. 2018, č. j. 49182-4/2018-900000-314 (dále jen „napadené rozhodnutí“), prvostupňové rozhodnutí změnil. Zohlednil, že vlastnické právo ke KEG sudům svědčí jiným osobám než žalobkyni b) a původní výrok nahradil novým výrokem v následujícím znění: „*Celní úřad pro Zlínský kraj (...) rozhodl ve věci*

vybraných výrobků - piva v celkovém množství 1730 l včetně jeho obalů (KEG sudů) v množství 45 kusů, zajištěných rozhodnutím celního úřadu č. j. 32632-3/2018-640000-62 ze dne 29. 5. 2018, specifikovaných níže v tabulce (dále jen „vybrané výrobky“) tak, že podle ust. § 42d odst. 1 písm. a) zákona o SPD ukládá propadnutí těchto vybraných výrobků (piva včetně jeho obalů), ve vlastnictví účastníka FONTÁNA, jakožto osoby, která toto pivo vlastní, a ve vlastnictví účastníků Pivovar ZUBR, Pivovar Litovel, Pivovar HOLBA a Pivovar BERNARD, jakožto osob, které tyto obaly vlastní, neboť bylo prokázáno, že vybrané výrobky byly dne 27. 5. 2018 v 11:50 hod. na silnici č. I/47 u obce Bílany ve směru jízdy Hulín - Kroměříž dopravovány nákladním automobilem tovární značky Iveco, RZ: 3Z59478, způsobem uvedeným v ust. § 42 odst. 1 písm. b) zákona o SPD, tzn. bez dokladu prokazujícího jejich řádné zdanění spotřební daní podle ust. § 5 zákona o SPD; vybrané výrobky jsou přitom předmětem spotřební daně podle ust. § 81 odst. 1 písm. a) zákona o SPD a byly dopravovány v množství, jež zcela zjevně není množstvím pro osobní spotřebu ve smyslu ust. § 4 odst. 5 písm. d) a odst. 6 zákona o SPD ve spojení s ust. § 32 odst. 2 zákona o SPD.“

II. Rozsudek krajského soudu

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce a) dne 11. 1. 2019 žalobu ke Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“); zbylí žalobci pak podali k témuž soudu společnou žalobu dne 18. 1. 2019. Výrokem I rozsudku ze dne 30. 9. 2020, č. j. 31 Af 2/2019 – 86, spojil krajský soud obě žaloby ke společnému projednání. Výrokem II téhož rozsudku napadené rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve výrocích III – VIII rozhodl o náhradě nákladů řízení. Doplňujícím rozsudkem ze dne 30. 9. 2020, č. j. 31 Af 2/2019 – 97, soud žalobcům přiznal část nákladů řízení, o nichž opomněl rozhodnout v předcházejícím rozsudku.

[4] V rozsudku č. j. 31 Af 2/2019 - 86 se krajský soud zabýval dvěma okruhy žalobních námitek, a to jednak námitkami žalobkyně b) – FONTÁNA Kroměříž, spol. s r.o. (dále jen „žalobkyně FONTÁNA“), která je vlastníkem obsahu KEG sudů – piva, a dále námitkami žalobců a), c), d) a e) – pivovarů BERNARD, HOLBA, Litovel a ZUBR, kteří jsou vlastníky KEG sudů (dále jen „vlastníci KEG sudů“).

[5] Pokud se jedná o námitky vlastníků KEG sudů, shrnul je krajský soud následovně: a) nesprávné posouzení charakteru KEG sudu jako prodejního obalu, b) nesprávné posouzení možnosti propadnutí věci ve vlastnictví jiné osoby než té, která nedodržela evidenční povinnost, c) rozpor se zásadou přiměřenosti.

[6] Za zásadní považoval soud zodpovězení otázky, zda jsou KEG sudy svým charakterem obaly prodejními či přepravními. Pokud by totiž dospěl k závěru, že bylo povinností celní správy ke KEG sudům přistoupit obdobně jako kupříkladu k cisterně s pohonnými hmotami, tj. přečerpat jejich obsah do jiných nádob, bylo by vypořádání zbylých námitek nadbytečné.

[7] Pro účely posuzování charakteru KEG sudů se soud zabýval postupem správních orgánů před vydáním napadeného rozhodnutí. Shledal, že v rozhodnutí o zajištění vybraných výrobků ze dne 30. 5. 2018, č. j. 32632-3/2018-640000-62, považoval celní úřad za vybrané výrobky toliko pivo a na KEG sudy nahlížel jako na přepravní obaly. V přípisu ze dne 8. 6. 2018, jímž celní úřad vyznamenal žalobkyni FONTÁNA o zahájení řízení, již celní úřad vybrané výrobky specifikoval obdobně jako v napadeném rozhodnutí, tzn. že KEG sudy považoval za obaly prodejní. Totéž platí o prvostupňovém rozhodnutí. Krajský soud zdůraznil, že není zjevné, kdy a z jakého důvodu došlo na straně celního úřadu ke změně právního názoru ohledně charakteru KEG sudů, je však patrné, že správní orgány postupovaly v první fázi zcela odlišně než později při rozhodování o propadnutí vybraných výrobků. Tato skutečnost má dle mínění krajského soudu zásadní následky pro žalobou napadené rozhodnutí.

[8] Soud poukázal na typologii obalů obsaženou v § 2 písm. a) zákona č. 477/2001 Sb., o obalech, přičemž zdůraznil, že dotčené ustanovení vychází ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech. Ani jeden z těchto předpisů nicméně neposkytuje jednoznačnou odpověď ohledně povahy KEG sudů. Z pohledu typologie obalů zůstává klíčové posouzení převažujícího účelu obalu, přičemž tuto otázku si musí zodpovědět správní orgány.

[9] Krajský soud se podrobně zabýval právním režimem zajištěných vybraných výrobků. Zrekapituloval rozhodnou právní úpravu obsaženou v zákoně o spotřebních daních. Shrnul, že rozhodování o propadnutí zajištěných vybraných výrobků je součástí komplexní úpravy nakládání s vybranými výrobky a je vyvrcholením určitého zákonného procesu, který započne rozhodnutím o zajištění vybraných výrobků. Dle mínění soudu je vstupním předpokladem pro propadnutí vybraných výrobků jejich zajištění podle § 42 zákona o spotřebních daních. Okamžikem zajištění jsou konkrétní výrobky fixovány a v navazujících řízeních se rozhoduje buď o jejich uvolnění, nebo propadnutí. Ve fázi rozhodování o zajištění musí být postaveno najisto, co je vybraným výrobkem, který má být zajišťován, a kdo je jeho vlastníkem.

[10] Z napadeného rozhodnutí (ve kterém mimo jiné dotčené pivovary poprvé vystupují jako účastníci řízení) plyne, že v řízení o propadnutí vybraných výrobků považoval žalovaný za vybraný výrobek pivo, vč. jeho obalů (KEG sudů), které označil jako prodejní obaly. Toto posouzení ale neodpovídá rozhodnutí o zajištění vybraných výrobků, z něhož vyplývá, že došlo k zajištění vybraných výrobků specifikovaných pouze jako pivo. Samotné KEG obaly celní úřad v rozhodnutí o zajištění označil jako přepravní obaly.

[11] Soud proto dospěl k závěru, že celní úřad zajistil pouze pivo a nikoliv jeho obaly, které za vybrané výrobky nepovažoval a na které nepohlížel jako na součást vybraných výrobků (jednotnou prodejní jednotku). Za těchto okolností nemohl žalovaný rozhodnout o propadnutí KEG sudů, neboť ty ani nebyly zajištěny. Žalovaný se bez bližšího odůvodnění odchytil od vymezení vybraných výrobků v rozhodnutí o zajištění a spojil zajištěné vybrané výrobky s nezajištěnými obaly (KEG sudy) do jediné prodejní jednotky. Takový postup žalovaného označil krajský soud za nezákonný.

[12] S odlišným posouzením charakteru KEG sudů přitom souvisí i otázka účastenství. Ze správního spisu je zřejmé, že pivovarům, jakožto vlastníkům KEG sudů, bylo umožněno účastnit se až druhostupňového řízení ve věci propadnutí vybraných výrobků a nebyla jim umožněna obrana proti případnému rozhodnutí o zajištění vybraných výrobků.

[13] Krajský soud tedy dovodil, že žalovaný rozhodoval o propadnutí výrobků, které nebyly zajištěny. Z tohoto důvodu považoval za nadbytečné zabývat se charakterem KEG sudů. Posouzení, zda se jedná o obaly prodejní nebo přepravní, musí být v rozhodnutí o zajištění vybraných výrobků a rozhodnutí o jejich propadnutí v souladu. V řízení o propadnutí vybraných výrobků je správní orgán vázán posouzením toho, co je vybraný výrobek tak, jak jej provedl správní orgán rozhodující o zajištění. Spor o charakter obalu vybraného výrobku není možné přenášet až do řízení o propadnutí vybraných výrobků. S ohledem na obsah pravomocného a vykonatelného rozhodnutí o zajištění (které je pro žalovaného závazné) pak soud přisvědčil žalobcům, že v nyní posuzované věci je třeba KEG sudy považovat za obaly přepravní.

[14] Ve zbytku se krajský soud zabýval žalobními námitkami žalobkyně FONTÁNA, které však neshledal důvodnými. Vzhledem k tomu, že vypořádání těchto námitek není předmětem nyní projednávané kasační stížnosti, nepovažuje Nejvyšší správní soud za nezbytné odpovídající část rozsudku rekapitulovat.

III. Obsah kasační stížnosti

[15] Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný (stěžovatel) kasační stížnost, v níž uvedl následující. Předně přisvědčil krajskému soudu v tom směru, že předpokladem pro propadnutí vybraných výrobků je jejich zajištění podle § 42 zákona o spotřebních daních. Odmítl však, že by muselo být ve fázi rozhodování o zajištění postaveno najisto, co je vybraným výrobkem, který má být zajištěn. S tím souvisí i otázka vlastnického práva k vybraným výrobkům a účastenství v řízení o zajištění. Stěžovatel odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu (rozsudky ze dne 14. 6. 2006, č. j. 2 Afs 198/2005 - 88, ze dne 3. 3. 2010, č. j. 1 Afs 12/2010 - 107, ze dne 26. 9. 2014, č. j. 4 Afs 147/2014 - 26, a ze dne 27. 9. 2016, č. j. 1 Afs 133/2016 - 32) a uvedl, že teprve v navazujících řízeních o zajištěných výrobcích je třeba postavit najisto, zda prvotní indicie naplňují podmínky obsažené v § 42 odst. 1 zákona o spotřebních daních. Opačný výklad (zastávaný krajským soudem) by zcela popřel účel institutu zajištění vybraných výrobků.

[16] V nyní posuzované věci správce daně v rámci místního šetření zjistil, že osoba zúčastněná na řízení přepravovala vybrané výrobky (pivo obsažené v KEG sudech) bez dokladu uvedeného v § 5 zákona o spotřebních daních. Za těchto okolností bylo jeho povinností podle § 42 odst. 1 písm. b) zákona o spotřebních daních zajistit dopravované výrobky v rámci realizace tzv. institutu předběžného opatření. Celní úřad tedy nejprve vedl řízení o zajištění vybraných výrobků, v němž však byl s ohledem na nutnost bezodkladného konání schopen zjistit pouze povrchní informace. Celní úřad proto nikterak nepochybil, pokud s ohledem na toho času dostupné informace dospěl k závěru o naplnění podmínek pro zajištění vybraných výrobků, a jako s účastníky řízení v této fázi jednal toliko s žalobkyní FONTÁNA a osobou zúčastněnou na řízení, která výrobky převážela.

[17] Posléze došlo k zahájení navazujícího řízení o propadnutí vybraných výrobků ve prospěch státu. V tomto řízení bylo postaveno najisto, že předchozí podezření celního úřadu bylo opodstatněné a došlo k rozšíření okruhu účastníků řízení o vlastníky KEG sudů. Přibrání účastníci měli možnost vyjádřit se k předmětu řízení (čehož také využili) a proti rozhodnutí o propadnutí věci se bránili odvoláním a následně správní žalobou. Práva účastníků řízení tedy byla dle mínění žalovaného zachována.

[18] Stěžovatel se dále ohradil vůči tvrzením krajského soudu obsaženým v bodech 44 – 48 rozsudku, podle nichž celní úřad v rozhodnutí o zajištění označil za vybraný výrobek pouze pivo a nikoliv jeho obaly (KEG sudy). Tento závěr považuje stěžovatel za zcela rozporný s rozhodnutím o zajištění, v němž je výslovně uvedeno, že celní úřad zajišťuje vybrané výrobky včetně přepravních obalů. Podrobnější popis zajištěných vybraných výrobků obsahuje tabulka na s. 2 rozhodnutí o zajištění, v níž celní úřad specifikoval množství zajištěných KEG sudů. Je tedy zjevné, že celní úřad zajistil pivo včetně KEG sudů. Na tom nemůže nic změnit skutečnost, že ve výroku rozhodnutí o zajištění KEG sudy označil jako přepravní obaly. Stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2014, č. j. 4 Afs 147/2014 - 26, týkající se možnosti změny právní kvalifikace zajištění v rozhodnutí o propadnutí vybraných výrobků. Vyjádřil přesvědčení, že tyto závěry lze vztáhnout i na změnu posouzení charakteru zajištěných obalů.

[19] Stěžovatel namítl, že rozsudek krajského soudu je vnitřně rozporný. V bodě 49 rozsudku soud nejprve uvedl, že s ohledem na zjištěné pochybení je nadbytečné zabývat se charakterem KEG sudů, tj. posuzovat, zda se jedná o obaly prodejní či přepravní. Přesto se však v bodech 50 - 53 rozsudku charakteru KEG sudů věnoval a dovedl, že v intencích posuzované věci

je třeba KEG sudy považovat za obaly přepravní. Tento svůj závěr však blíže neodůvodnil, čímž v této části zatížil rozsudek nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů.

[20] Stěžovatel rovněž zdůraznil, že ve věci zajištěných vybraných výrobků se vedou dvě samostatná řízení – řízení o zajištění (předběžné opatření) a následně řízení o dalším osudu vybraných výrobků (uvolnění, propadnutí či zabránění ve prospěch státu). V řízení o propadnutí vybraných výrobků přitom již nelze přezkoumávat zákonnost samotného předběžného opatření.

[21] Závěrem stěžovatel zdůraznil, že podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), soud přezkoumává žalobou napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Přestože žádný z žalobců nevznesl námitku, že by bylo v řízení o zajištění zajištěno pouze pivo (nikoliv jeho obaly), krajský soud se touto otázkou zabýval a napadené rozhodnutí z tohoto důvodu zrušil. Stěžovatel proto považuje rozsudek za nezákonný a navrhl jeho zrušení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

[22] Kasační stížnost soud zaslal k vyjádření žalobcům i osobě zúčastněné na řízení, kteří se však k jejímu obsahu nikterak nevyjádřili.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[23] Nejvyšší správní soud nejprve posuzoval splnění podmínek řízení, přičemž shledal, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a jedná se o kasační stížnost, která je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, současně zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by byl nucen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[24] Kasační stížnost je důvodná.

[25] Nejvyšší správní soud považuje za nezbytné zodpovědět nejprve otázku, zda krajský soud nevybočil z mezí soudního přezkumu vytyčených žalobními body, jak namítal stěžovatel v závěru kasační stížnosti.

[26] Přezkum rozhodnutí správních orgánů ve správním soudnictví je vystavěn na dispoziční zásadě vyjádřené v § 75 odst. 2 s. ř. s., podle něhož soud přezkoumává výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů.

[27] Výjimku z dispoziční zásady stanoví § 76 odst. 2 s. ř. s., podle něhož soud vysloví i bez návrhu nicotnost rozhodnutí. Judikatura (srov. mnohé nálezy Ústavního soudu, např. ze dne 21. 4. 2009, sp. zn. II. ÚS 1464/07, ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. I. ÚS 1138/08) dále dovodila, že v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je povinností soudu přihlížet z úřední povinnosti též k takovým skutečnostem významným z hlediska hmotného práva, jakými jsou absolutní neplatnost smlouvy, prekluze práva, porušení čl. 40 odst. 5 a 6 Listiny základních práv a svobod, aplikace nevyhlášeného právního předpisu, či porušení principu *non-refoulement* (srov. KÜHN k § 75 odst. 2 s. ř. s. In: KÜHN, Zdeněk, KOCOUREK, Tomáš a kol. *Soudní řád správní: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 604 a násl.). Pro vady řízení je bez žalobní námítky soud oprávněn zrušit rozhodnutí správního orgánu pouze tehdy, pokud tyto vady brání přezkoumání rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 – 84, č. 2288/2011 Sb. NSS).

[28] Dispoziční zásada se promítá i do § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s., který ukládá žalobci povinnost označit rozsah napadení správního rozhodnutí žalobními body, z nichž musí být

patrně, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Rozsah napadení správního rozhodnutí a uvedení důvodů znamená povinnost žalobce tvrdit, že správní rozhodnutí, nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonu nebo jinému právnímu předpisu, a toto tvrzení také odůvodnit.

[29] Rozsah přezkumné činnosti správního soudu je pak určován právě takto vymezeným rámcem soudního přezkumu, nejde-li o rozhodnutí nicotné, či stížené vadami, ke kterým soud musí přihlédnout z úřední povinnosti (viz bod [27] tohoto rozsudku). Nedostatek tvrzení žalobce o konkrétní nezákonnosti proto nutně způsobuje nemožnost přezkoumat napadené správní rozhodnutí právě z absentujícího důvodu (srov. např. rozsudky ze dne 14. 2. 2008, č. j. 7 Afs 216/2006 – 65, a z e d ne 31. 8. 2005, č. j. 6 As 45/2004 - 84). Jak uvedl rozšířený senát v usnesení ze dne 8. 3. 2011, č. j. 7 Azs 79/2009 – 84, č. 2288/2011 Sb. NSS, „*soudní přezkoumání není a nemůže být všeobecnou kontrolou zákonnosti postupu a rozhodování správních orgánů. Je vždy na osobě rozhodnutím dotčené, zda toto rozhodnutí akceptuje, či zda se proti němu bude bránit u soudu; je rovněž na její vůli, jaká pochybení označí za podstatná.*“

[30] Soud tedy není oprávněn (a tím méně povinen) za žalobce domýšlet či dotvářet žalobní námitky z vlastní iniciativy. Takový postup soudu by popíral uplatnění dispoziční zásady a zasahoval by do principu rovnosti účastníků řízení (čl. 96 odst. 1 Ústavy, čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, § 36 odst. 1 s. ř. s.). Odepřel by totiž žalovanému právo vyjádřit se ke skutkovým a právním otázkám, které vzal soud za určující pro své zrušující rozhodnutí (srov. rozsudek č. j. 7 Afs 216/2006 - 65). Rozhodnutí krajského soudu založené na odlišné právní argumentaci, než jaká byla obsažena ve správním rozhodnutí nebo v podané žalobě, k níž se strany řízení nemohly dosud vyjádřit a zejména tomu uzpůsobit provedené dokazování, by tak porušovalo právo na spravedlivý proces a bylo by pro účastníky řízení překvapivé (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 4. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 544/98, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, č. j. 2 Afs 16/2011 – 78, č. 2510/2012 Sb. NSS).

[31] V nyní projednávané věci krajský soud na úvod právního posouzení v bodě 20 rozsudku zrekapituloval, v čem spatřují vlastníci KEG sudů nezákonnost napadeného rozhodnutí žalovaného, přičemž uvedl: „*Žalobní okruhy vlastníků KEG sudů pregnantně shrnul žalobce Bernard, když vytýkal napadenému rozhodnutí a) nesprávné posouzení charakteru KEG sudů jako prodejního obalu, b) nesprávné posouzení možnosti propadnutí věci ve vlastnictví jiné osoby, než té, která nedodržela evidenční povinnost, aniž by byla zkoumána otázka zavinění vlastníků KEG sudů, a c) zjevný nepoměr hodnoty obalu vybraného výrobku k výši daně, která byla jak vyměřena, tak i odvedena z vybraných výrobků, tedy rozpor se zásadou přiměřenosti.*“

[32] Nejvyšší správní soud po prostudování obou podaných žalob s takto provedeným vymezením žalobních bodů souhlasí a je přesvědčen, že pravdivě odráží obsah žalobní argumentace. Přestože však krajský soud správně vystihl, v čem spatřují vlastníci KEG sudů nezákonnost napadeného rozhodnutí, právní posouzení vystavěl na zcela odlišných pilířích. Pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí totiž považoval za rozhodné vymezení vybraných výrobků v rozhodnutí o zajištění. Shledal přitom, že existuje nesoulad mezi označením vybraných výrobků v rozhodnutí a zajištění a v napadeném rozhodnutí žalovaného (v řízení o propadnutí vybraných výrobků), především pokud se jedná o charakter KEG sudů. Zatímco v rozhodnutí o zajištění celní úřad KEG sudy označil jako obaly přepravní, v pozdější fázi již celní úřad i žalovaný vycházeli z toho, že KEG sudy jsou obaly prodejními. Současně soud dovodil, že celní úřad zajistil pouze obsah KEG sudů (pivo), pročež nemohl žalovaný rozhodnout o propadnutí piva včetně jeho obalů.

[33] Aniž by se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou věcné správnosti shora nastíněné argumentace krajského soudu, dospěl k závěru, že jeho úvahy se zcela mýjí s žalobními body, jak je vymezili vlastníci KEG sudů. Z obsahu podaných žalob nevyplývá, že by žalobci vznesli jakoukoli námitku, která by byla předobrazem argumentace krajského soudu vedoucí ke zrušení rozhodnutí žalovaného. Žádný z vlastníků KEG sudů nenamítal, že by snad jimi vlastněné obaly obsahující pivo ve vlastnictví žalobkyně FONTÁNA nebyly předmětem zajištění v řízení předcházejícím rozhodování o propadnutí vybraných výrobků. Nenamítali ani rozpor vymezení vybraných výrobků v rozhodnutí o zajištění a v napadeném rozhodnutí žalovaného či skutečnost, že jim v řízení o zajištění vybraných výrobků nesvědčilo právo účastníků řízení. Nejvyšší správní soud rovněž považuje za nutné zdůraznit, že je nezbytné odlišovat od sebe řízení o zajištění vybraných výrobků od navazujícího řízení o propadnutí vybraných výrobků. Již v rozsudku ze dne 28. 3. 2017, č. j. 7 Afs 347/2016 - 34, tento soud dovodil, že rozhodnutí o zajištění vybraných výrobků podle § 42 zákona o spotřebních daních je samostatně přezkoumatelné ve správním soudnictví. Vlastníci KEG sudů rozhodnutí o zajištění nenapadli a brojí až proti rozhodnutí žalované o propadnutí vybraných výrobků. Právě přezkum tohoto rozhodnutí je předmětem řízení před správními soudy a krajskému soudu nepřísluší, aby dodatečně zkoumal zákonnost rozhodnutí o zajištění.

[34] Krajský soud tak v projednávané věci v rozporu s § 75 odst. 2 s. ř. s. přezkoumal napadené rozhodnutí stěžovatele mimo rámec vznesených žalobních bodů. Nebyl přitom oprávněn sám vyhledávat možné nezákonnosti napadeného správního rozhodnutí a v jejich mezích poté posuzovat zákonnost tohoto správního aktu. Důvody, pro které bylo rozhodnutí stěžovatele zrušeno, nepředstavovaly ani výjimku z dispoziční zásady; nejednalo se tedy o důvody, ke kterým musí správní soudy přihlížet z úřední povinnosti (i nad rámec žalobních bodů).

[35] Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru o nezákonnosti rozsudku krajského soudu. Vzhledem k tomu, že soud vybočil z mezí soudního přezkumu, je jeho rozsudek stížen jinou vadou řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Za těchto okolností se Nejvyšší správní soud vůbec nezabýval zbylými kasačními námitkami, neboť ty tvoří polemiku s argumentací krajského soudu, kterou Nejvyšší správní soud shledal jako celek za nepřipustnou.

[36] Za daných okolností Nejvyššímu správnímu soudu nezbyvá než rozsudek krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení, v němž bude jeho povinností zabývat se dosud nevypořádanými námitkami žalobců. Především bude nezbytné zodpovědět otázku, které výrobky jsou v nyní posuzované věci předmětem spotřební daně a zda představují KEG sudy a jejich obsah jeden nedělitelný celek. S tím souvisí i mezi účastníky řízení sporná otázka charakteru KEG sudů, jakožto přepravního či prodejního obalu.

V. Závěr a náklady řízení

[37] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou. Krajský soud ve věci rozhodl dvěma rozsudky, a to rozsudkem č. j. 31 Af 2/2019 – 86 a rozsudkem č. j. 31 Af 2/2019 – 97, oběma vydanými dne 30. 9. 2020. Vzhledem k tomu, že druhý z citovaných rozsudků obsahuje toliko dílčí výrok o náhradě nákladů řízení, tedy výrok akcesorický ve vztahu k výroku o věci samé, který samostatně (po zrušení meritorního výroku) neobstojí, rozhodl soud o zrušení obou napadených rozsudků a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první, část věty před středníkem s. ř. s.). V něm bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.), tedy napadené rozhodnutí stěžovatele posoudí v mezích řádně uplatněných žalobních bodů podle § 75 odst. 2 s. ř. s.

[38] V dalším řízení rozhodne krajský soud též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. února 2021

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu